

NARODOWY
INSTYTUT
ZDROWIA
PUBLICZNEGO

PAŃSTWOWY INSTYTUT
BADAWCZY

Wytyczne dotyczące rodzaju, pobrania, przechowywania i transportu materiału do badań serologicznych i molekularnych w kierunku zakażenia wirusami odry i różyczki, do diagnostyki neurologicznych powikłań w przebiegu zakażenia wirusem odry oraz do diagnostyki zespołu różyczki wrodzonej.

W oparciu o opracowanie zespołu Zakładu Wirusologii i Zakładu Epidemiologii NIZP PZH-PIB na podstawie zaleceń WHO i CDC.

Skład zespołu w porządku alfabetycznym: Bogusz J, Gut W, Kořakowska – Kulesza A, Makówka A, Masny A, Pancer K, Paradowska-Stankiewicz I, Rybczyńska J.

Edycja z dnia 08.03.2024

Pobranie, przechowywanie i transport materiału klinicznego do laboratoryjnej weryfikacji podejrzenia zakażenia wirusami odry lub różyczki.

Rodzaj badania	Materiał do badania	Ilość materiału	Przechowywanie przed transportem	Transport
Badania molekularne	KREW pobrana na EDTA	Dzieci >3 r.ż. i dorośli: 5–7 ml	temperatura 4-8°C nie mrozić	Transport w warunkach chłodniczych (4-8°C). nie mrozić *Transport łącznie z przechowywaniem nie może przekroczyć 48h
		Noworodki i dzieci do 3 r.ż.: 0,5–1 ml		
	MOCZ poranny	10 ml – 50 ml pobrano do sterylnego pojemnika/woreczka na moc	≤48 godzin temperatura 4-8°C. nie mrozić **≥48 godzin temperatura od -20°C do -70°C	Transport w warunkach chłodniczych (4-8°C). nie mrozić lub Jeśli czas pomiędzy pobraniem a dostarczeniem próbki do laboratorium wynosi ≥48h transport w zamrożeniu (suchy lód).
	WYMAZ z gardła/ WYMAZ z nosogardzieli	<ul style="list-style-type: none"> Jałowa wymazówka: wacik zanurzony w 2-3 ml jałowej soli fizjologicznej lub buforu PBS Wymaz pobrany na wirusologiczne podłoże transportowe (VTM) 	≤48 godzin temperatura 4-8°C nie mrozić ≥48 godzin temperatura od -20°C do -70°C	Jeśli czas pomiędzy pobraniem a dostarczeniem próbki do laboratorium wynosi ≥48h transport w zamrożeniu (suchy lód).
Badania serologiczne	SUROWICA zebrana po odwirowaniu krwi pełnej pobranej na „skrzep”; bez krwinek, bez hemolizy	Dzieci >3 r.ż. i dorośli: 5-7 ml krwi	≤72h temperatura 4-8°C ≥72h temperatura między -20°C a -70°C	Transport w warunkach chłodniczych (4-8°C). nie mrozić lub Jeśli czas pomiędzy pobraniem a dostarczeniem próbki do laboratorium wynosi ≥72h transport w zamrożeniu (suchy lód).
		Noworodki i dzieci do 3 r.ż.: 0,5 -1 ml krwi		

UWAGA: ** MOCZU NIE ZAMRAŻAĆ BEZ WIROWANIA

Pobranie, przechowywanie i transport materiału klinicznego do laboratoryjnej weryfikacji podejrzenia ZESPOŁU RÓŻYCZKI WRODZONEJ .

Rodzaj badania	Materiał do badania	Ilość materiału	Przechowywanie przed transportem	Transport
Badania molekularne	KREW pobrana na EDTA	0,5–1 ml krwi	temperatura 4-8°C nie mrozić	Transport w warunkach chłodniczych (4-8°C). nie mrozić *Transport łącznie z przechowywaniem nie może przekroczyć 48h
	MOCZ poranny	10 ml – 50 ml pobrany do sterylnego pojemnika/woreczka na mocz	≤48 godzin temperatura 4-8°C nie mrozić **≥48 godzin temperatura od -20°C do -70°C	Transport w warunkach chłodniczych (4-8°C). nie mrozić lub Jeśli czas pomiędzy pobraniem a dostarczeniem próbki do laboratorium wynosi ≥48h transport w zamrożeniu (suchy lód).
	WYMAZ z gardła/ WYMAZ z nosa/ WYMAZ z nosogardzieli	<ul style="list-style-type: none"> Jałowa wymazówka: wacik zanurzony w jałowej soli fizjologicznej lub PBS Wymaz pobrany na wirusologiczne podłoże transportowe (VTM) 	≤48 godzin temperatura 4-8°C nie mrozić ≥48 godzin temperatura od -20°C do -70°C	Jeśli czas pomiędzy pobraniem a dostarczeniem próbki do laboratorium wynosi ≥48h transport w zamrożeniu (suchy lód).
Badania serologiczne	SUROWICA zebrana po odwirowaniu krwi pełnej pobranej na „skrzep”; bez krwinek, bez hemolizy	0,5–1 ml krwi	≤72h temperatura 4-8°C ≥72h temperatura między -20°C a -70°C	Transport w warunkach chłodniczych (4-8°C). nie mrozić lub Jeśli czas pomiędzy pobraniem a dostarczeniem próbki do laboratorium wynosi ≥72h transport w zamrożeniu (suchy lód).

UWAGA: ** MOCZU NIE ZAMRAŻAĆ BEZ WIROWANIA

Pobranie, przechowywanie i transport materiału klinicznego do laboratoryjnej weryfikacji neurologicznych powikłań w przebiegu zakażenia wirusem odry

Rodzaj badania	Materiał do badania	Ilość materiału	Przechowywanie przed transportem	Transport
Badania serologiczne (przeciwciała anti-MeV w klasie IgG)	PARA MATERIAŁÓW pobrana w tym samym czasie			
	SUROWICA zebrana po odwirowaniu krwi pełnej pobranej na „skrzep”; bez krwinek, bez hemolizy	Dzieci >3 r.ż. i dorośli: 5-7 ml krwi Noworodki i dzieci do 3 r.ż.: 0,5 -1 ml krwi	≤72h temperatura 4-8°C ≥72h temperatura między -20°C a -70°C	Transport w warunkach chłodniczych (4-8°C). nie mrozić lub Jeśli czas pomiędzy pobraniem a dostarczeniem próbki do laboratorium wynosi ≥72h transport w zamrożeniu (suchy lód).
	Płyn mózgowo – rdzeniowy (PMR) pobrany do jałowej próbówki	Minimalnie 200 µl Maksymalnie 500 µl		

UWAGA: W przypadku weryfikacji powikłań w przebiegu zakażenia wirusem odry oprócz materiału do badań serologicznych, można przesłać także materiał do badania metodami molekularnymi. Rodzaj materiału oraz wytyczne dotyczące przechowywania i transportu próbek tożsame, jak w przypadku diagnostyki zakażenia wirusem odry.

OBJAŚNIENIA

- Do badania molekularnego **najlepiej przesłać wszystkie trzy materiały kliniczne** pobrane od pacjenta z podejrzeniem zachorowania na odrę lub różyczkę wskazane w tabelach powyżej.
- Z uwagi na fakt, że najczęściej pacjentami podejrzanymi o zachorowanie są dzieci, zaleca się pozyskanie przede wszystkim materiału, którego pobranie nie jest inwazyjne, tj. wymaz z gardła oraz mocz.
- Ze względu na to, że RNA wirusów odrzy i różyczki pojawia się w różnym czasie od wystąpienia wysypki w różnym materiale klinicznym, należy zwrócić uwagę, aby w przypadku pozyskiwania materiału tuż po wystąpieniu wysypki, **koniecznie pobrać wymaz**, natomiast w przypadku pozyskiwania materiału kilka dni po wystąpieniu wysypki **koniecznie pobrać mocz**.
- * Jeżeli czas przechowywania materiału wraz z jego transportem do laboratorium **przekroczy 48h nie zaleca się pobierania krwi pełnej**, ponieważ materiał ten nie powinien być zamrażany.
- **Dopuszcza się zamrożenie wymazu z gardła oraz moczu.**

UWAGA: **** Przed zamrożeniem mocz należy odwirować** (warunki wirowania: 1500 rpm przez 5-10 min.), następnie zlać nadsącz znad peletu komórek. Komórki zawiesić w 2 ml jałowego podłoża VTM lub buforu PBS i zamrozić w $\geq -20^{\circ}\text{C}$. **Wirować maksymalnie w przeciągu 24h od pobrania.**

- Do badania serologicznego **należy przesłać surowicę** zebraną po odwirowaniu krwi pełnej pobranej na „skrzep”. **Odwirowanie surowicy** powinno nastąpić w przeciągu **maksymalnie 24h od pobrania** krwi.
- Dopuszcza się przesłanie surowicy w probówce służącej do pobrania krwi, jeśli zawiera ona żel separacyjny, uniemożliwiający kontakt surowicy z powstałym skrzepem.